

Briselē, 2026. gada 1. jūnijā
(OR. en, it)

9646/26
ADD 1

**Starpiestāžu lieta:
2023/0250 (COD)**

**CODEC 993
JAI 654
COPEN 197
DROIPEN 98
FREMP 187
SOC 288**

"I/A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Projekts – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA, ar kuru groza Direktīvu 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (pirmais lasījums) – leģislatīvā akta pieņemšana = paziņojumi

Ungārija lūdza Padomes protokolā iekļaut šādu paziņojumu

Ungārija uzskata, ka skaidrs kompetenču sadalījums starp Eiropas Savienību un dalībvalstīm, kā noteikts Līgumos, ir fundamentāli svarīgs. LES 5. pantā noteiktais kompetences piešķiršanas princips joprojām ir ES tiesiskās kārtības stūrakmens, un tas ir pilnībā jāievēro gan leģislatīvajos, gan neleģislatīvajos aktos. Ungārija uzsver, ka neko šajā direktīvā nevar interpretēt kā tādu, kas rada precedentu, kurš ietekmē kompetenču sadalījumu starp Savienību un tās dalībvalstīm, pārsniedzot kompetenci, kas Eiropas Savienībai piešķirta ar Līgumiem, kā arī tas nevar skart novērtējumu par to, vai Savienībai ir kompetence rīkoties konkrētā jomā. Kompetenču sadalījumam vienmēr jābūt stingri noteiktam, pamatojoties uz Līgumiem. Jebkāda šīs direktīvas interpretācija, kas rosina paplašināt Savienības kompetences, pārsniedzot to, ko saskaņā ar Līgumiem piešķirušas dalībvalstis, būtu nepieņemama.

Mēs atgādinām, ka Ungārija atzīst un veicina vīriešu un sieviešu līdztiesību saskaņā ar Ungārijas pamatlikumu un Eiropas Savienības primārajiem tiesību aktiem, principiem un vērtībām, kā arī saistībām un principiem, kas izriet no starptautiskajām tiesībām. Sieviešu un vīriešu līdztiesība kā viena no pamatvērtībām un pamattiesībām ir nostiprināta Eiropas Savienības Līgumos un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Turklāt LESD 10. un 19. pantā, kā arī Hartas 21. pantā kā konkrēts iemesls diskriminācijai, kas ir aizliegta, cita starpā ir norādīts “dzimums” (*sex*). Saskaņā ar minētajiem pantiem un valsts tiesību aktiem Ungārija jēdzienu “dzimums” (*gender*) šajā direktīvā interpretē kā atsauci uz “dzimumu” (*sex*).

Itālija lūdz Padomes protokolā iekļaut šādu paziņojumu

“Personu statuss un tiesībspēja un rīcībspēja” ir dalībvalstu ekskluzīvās kompetences jautājums, un tāpēc Eiropas Savienībai šajā jomā nav likumdošanas kompetences (LES 5. pants). Tādējādi personas “dzimuma” (*gender*) jēdziena lietošana ir Itālijas ekskluzīvās kompetences jautājums – ES to nevar nedz noteikt, nedz reglamentēt. Jēdziens “dzimumidentitāte” (*gender identity*) tādēļ tiks interpretēts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros dzimuma (*gender*) nošķiruma pamatā ir bioloģiskais dzimums (*sex*) (vīrietis vai sieviete), un tāpat tiks interpretētas attiecīgās tiesības uz identitāti.

Šo pašu iemeslu dēļ termins “interseksionālā diskriminācija” saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiks interpretēts kā “multiplā diskriminācija”.

Itālijas tiesību aktos ir atzīts, ka sievietēm ir iespēja izmantot grūtniecības pārtraukšanu. Tāpēc šajā paziņojumā aplūkots ir nevis jautājums “pēc būtības”, bet “procedūras” jautājums. Tas ir dalībvalstu ekskluzīvās kompetences jautājums. Tādēļ, tā kā Savienībai šajā jomā nav kompetences un tam nav nekāda juridiskā pamata, Itālija pauž nožēlu, ka šāda atsauce ir iekļauta Savienības tiesību aktā.

Malta lūdza Padomes protokolā iekļaut šādu paziņojumu

Malta atzinīgi vērtē visus centienus, kas vēl vairāk stiprina cietušo tiesības. Šajā sakarā Malta kopumā atzinīgi vērtē kompromisa paketi. Tomēr Malta joprojām iebilst pret apsvērumos lietoto atsauci uz abortu.

Atsauce uz abortu apdraud dalībvalstu valsts kompetenci attiecībā uz veselības aprūpi un attiecīgo valsts veselības aprūpes sistēmu, un šāda kompetences pārsniegšana nav nekas cits kā subsidiaritātes un proporcionālītātes principu pārkāpums.

Turklāt abi likumdevēji nav vienojušies par normatīvajiem noteikumiem, kuros sīki izklāsta konkrētas medicīniskās palīdzības sniegšanu no seksuālās vardarbības cietušajiem, tostarp, bet ne tikai abortu veikšanu.

Apsvērumu mērķis ir kodolīgi pamatot pamatdaļas būtiskos noteikumus ¹. Tādējādi atsauce apsvērumā ir paredzēta, lai papildinātu un pamatotu to, kā tiek interpretēts attiecīgais noteikums par tiesībām izmantot seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpi.

Apsvērumi ir tā vieta, kur iestādēm jāpierāda, ka tās ir rīkojušās savas kompetences robežās, ka dalībvalstis nevar pietiekami labi sasniegt ierosinātās darbības mērķus un ka Savienības rīcība paredz tikai Līgumu mērķu sasniegšanai nepieciešamo. Tāpēc tiesību akta spēkā esamības ziņā apsvērumiem ir izšķirīga nozīme. To ir konsekventi apstiprinājusi Eiropas Savienības Tiesa. Līdz ar to attiecīgais apsvērumš neatbilst LESD 296. panta kritērijam.

Tādējādi varētu rasties precedents, kas vedina domāt, ka Komisijai jāvērtē, kā dalībvalstīs tiek īstenotas attiecīgās valsts tiesību normas, ar ko tiesības uz abortu tur padara likumīgi pieejamas.

Tādēļ Malta no balsojuma atturēsies, neraugoties uz to, ka saskaņā ar 7. protokolu Aktā par Maltas Republikas pievienošanās nosacījumiem ² tā ir pilnībā izslēgta no pienākuma transponēt un īstenot ES tiesību aktus par abortiem.

¹ Kopējā praktiskā rokasgrāmata Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādē iesaistītajām personām, 10. pamatnostādne.

² https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_7/sign/eng

Slovākija lūdz Padomes protokolā iekļaut šādu paziņojumu

Slovākijas Republika pieņem zināšanai galīgo kompromisa tekstu direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus.

Slovākijas Republika joprojām ir apņēmības pilna stiprināt noziegumos cietušo tiesības, atbalstu un aizsardzību un apkarot visu veidu vardarbību un diskrimināciju. Šajā sakarā Slovākijas Republika vēlas atgādināt savu nostāju attiecībā uz jēdziena “dzimumidentitāte” (“*gender identity*”) iekļaušanu direktīvas 22. un 23. pantā.

Slovākijas Republikas konstitūcijas 12. pants aizliedz diskrimināciju un garantē vienlīdzīgas tiesības visām personām. Lai gan Slovākijas Republika ir pilnībā apņēmusies aizsargāt visus cietušos bez diskriminācijas, tā neuzskata par nepieciešamu atsevišķi izcelt vai uzsvērt “dzimumidentitātes” jēdzienu, jo direktīvā paredzētā aizsardzība vienādi attiecas uz visiem cietušajiem.

Slovākijas Republika arī atgādina, ka saskaņā ar Slovākijas Republikas konstitūcijas 52.a pantu (Konstitucionālais likums Nr. 255/2025 Coll.) Slovākijas konstitucionālajā sistēmā ir atzīts bioloģiski noteiktais vīrieša un sievietes dzimums. Pēc 2025. gadā pieņemtajiem konstitucionālajiem grozījumiem Slovākijas tiesību sistēmā kā vienīgais noteicošais faktors juridiskai kategorizācijai valsts līmenī ir atzīta objektīva bioloģiskā realitāte. Slovākijas Republika atgādina, ka direktīvā nav noteikta autonoma šā jēdziena definīcija atbilstīgi Savienības tiesībām un ka tās īstenošana paliek dalībvalstu kompetencē. Tāpēc jēdziens “dzimumidentitāte” tiks interpretēts un piemērots saskaņā ar Slovākijas Republikas konstitucionālo kārtību un valsts tiesību aktiem.

Turklāt attiecībā uz 13. apsvērumu un atsauci uz seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem Slovākijas Republika atgādina, ka Eiropas Savienībai nav vispārējas kompetences veselības aprūpes politikas jomā. Saskaņā ar LESD 168. panta 7. punktu par veselības politikas noteikšanu un veselības aprūpes pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un sniegšanu joprojām atbildīgas ir dalībvalstis.

Tāpēc Slovākijas Republika attiecīgos direktīvas noteikumus saprot kā tādus, kas pilnībā ievēro dalībvalstu kompetences un nerada nekādus jaunus pienākumus, kas pārsniegtu Līgumos un valsts konstitucionālajos regulējumos paredzētos. Ņemot vērā minēto, Slovākijas Republika atturēsies no balsojuma, vienlaikus saglabājot apņēmību aizsargāt cietušo tiesības.